

vrijdag 25 november 2011, 20.15 uur
geen inleiding

serie TROS Vocaal

Groot Omroepkoor

Michael Gläser dirigent
Harry van der Kamp dirigent (Sweelinck)
Edward Caswell instudering GOK

Jan Pieterszoon Sweelinck
1562-1621 Pseumes de David nr.1 (1614)
Qui au conseil des malins
Pseumes de David nr.100 (1614)
Vous tous qui la terre habitez

Anton Bruckner
1824-1896 Equale nr. 1 (1847)
Afferentur regi (1861)
Inveni David (1868)
Equale nr. 2 (1847)
Locus iste (1869)
Ecce sacerdos (1885)
solisten:
Cassiel Anton Domènech, Victor Belmonte Albert,
Sebastian Kemner & Cyril Scheepmaker trombone,
Pieter Jan Belder orgel

Franz Schubert
1797-1828 Tov lehodot (1828)
solisten:
Lars Terray bariton, Elma van den Dool sopraan,
Pierrette de Zwaan alt, Eyjólfur Eyjólfsson tenor
Palle Jørgensen bas

Einojuhani Rautavaara *Missa a cappella* (2011; WERELDPREMIÈRE)

1928 Kyrie
Gloria
Credo
Sanctus
Benedictus
Agnus Dei

GECOMPONEERD IN OPDRACHT VAN HET GROOT OMROEPKOOR,
TROS, AVRO, NTR, FATHER ARTHUR BRIDGE (AUSTRALIË), HET
CHELTENHAM FESTIVAL EN HET ZWEEDS RADIOKOOR.

solisten:

Annelie Brinkhof sopraan, Tanja Obalski sopraan,
Pierrette de Zwaan alt, Ross Buddie tenor,
Daniël Hermán Mostert bariton, Mitchell Sandler bas

de concertseries van 

Drankje na afloop Na het concert is er gelegenheid om een drankje te nuttigen.

Live-uitzending en webcast

De TROS zendt dit concert vanuit de Jacobikerk live uit op Radio 4 en de website. De webcast kunt u daar ook terugkijken.

Denkt u eraan dat uw mobiele telefoon uitstaat en dat uw horloge geen geluid kan maken? Dan kan iedereen in de kerk en bij de radio volop genieten van het concert.

→ WWW.RADIO4.NL

→ WWW.RADIO4.NL/DEVRIJDAGVANVREDENBURG

→ Volg De Vrijdag van Vredenburg op Twitter (@VVVredenburg) en facebook

Nieuw: voorprogramma Jong Talent



Eenmaal per maand zullen jonge, getalenteerde musici zich aan u voorstellen in een kort programma, voorafgaand aan het hoofdconcert. Deze concertjes beginnen om 19.00 uur in de bovenfoyer. De programma's duren ongeveer 25 minuten, zodat u om 19.30 uur aanwezig kunt zijn bij de inleiding. Vooraf opgeven is niet nodig. Het eerstvolgende zal plaatsvinden op 16 december.

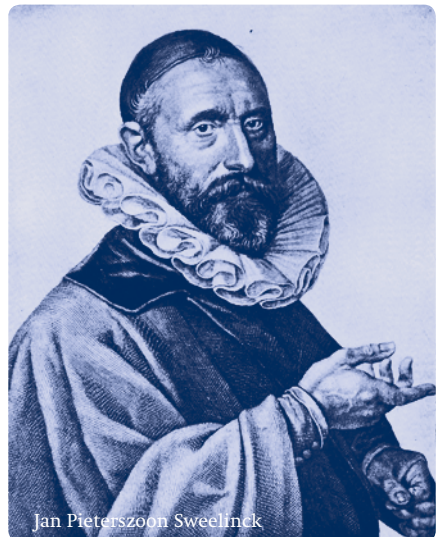
Koormuziek uit drie eeuwen

De oorsprong van de westerse kunstmuziek, de kunst van de meerstemmigheid, ligt letterlijk in het zingen met 'meer stemmen'. Ooit, nog voor het jaar 1000, ontdekte men dat het bij pauselijk decreet tot onveranderlijke eenstemmige melodie gebombardeerde gregoriaans meer body, sfeer en emotie kreeg als men tegelijkertijd een kwint of een kwart hoger of lager zong. Het werd voor inventieve componisten aanleiding om de rek in de pauselijke wetten te onderzoeken. Hoewel de westerse kunstmuziek al snel een grote vlucht nam en transformeerde naar een primair instrumentale vorm, bleef de kunst van het meerstemmig zonder begeleiding zingen, het a capella (in de kapel), een rode draad in de westerse historie. Katholieke missen, lutheraanse liederen, joodse psalmen, tot op de dag van vandaag komen er nieuwe meesterwerken bij die louter steunen op de menselijke stem in meervoud. Vanavond gaat de reis van de vroegbarokke psalmen van Jan Pieterszoon Sweelinck via een unicum in het oeuvre van Franz

Schubert en de laatromantische motetten van Anton Bruckner naar een wereldpremière van een mis van de Finse componist Einojuhani Rautavaara.

Sweelinck – Psalm 1 & 100

Misschien is het een open deur, maar het kan niet vaak genoeg gezegd worden: het werk van Jan Pieterszoon



Jan Pieterszoon Sweelinck

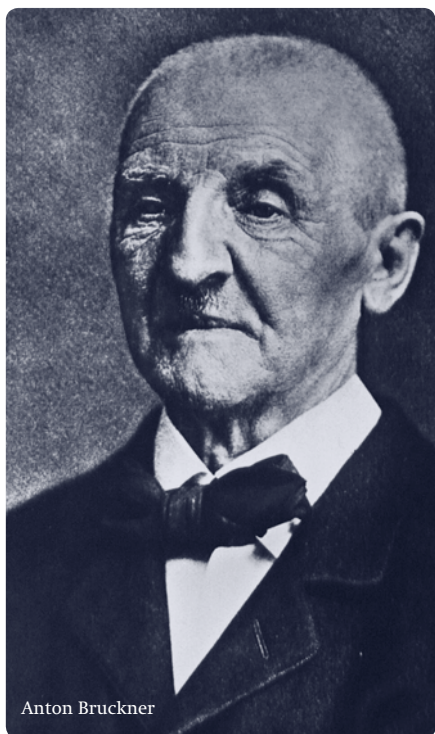
4 Sweelinck, volgend jaar 450 jaar geleden geboren, wordt nog steeds niet volledig op waarde geschat. Natuurlijk is de beroemde organist van de Oude Kerk in Amsterdam voor velen geen onbekende, maar het grootste deel van zijn werk is dat wel. Zoals bijvoorbeeld het belangrijkste vocale monument uit zijn oeuvre: de meerstemmige zettingen van alle 150 psalmen. Het Geneefse psalter dat de reformator Johannes Calvijn met de Franse hofdichter Clément Marot en de theoloog Théodore de Bèze in 1562, het geboortjaar van Sweelinck, voltooide, vormde de basis voor Sweelincks omvangrijke verzameling. Die begon in 1604 met een uitgave van *Cinquante Pseaumes de David*. “Als men het prettig vindt, zal ik bij gelegenheid de tijd ervoor nemen om de rest te produceren”, schreef Sweelinck in het voorwoord. Die rest kwam en in 1621 verscheen het vierde en laatste deel.

Misschien is het een open deur, maar het kan niet vaak genoeg gezegd worden: het werk van Jan Pieterszoon Sweelinck, volgend jaar 450 jaar geleden geboren, wordt nog steeds niet volledig op waarde geschat.

Toch ligt het hoogtepunt van Sweelincks psalmzettingen in het in 1610 verschenen derde deel met psalmen in vier- tot achtstemmige zettingen. Van meerdere psalmen zette Sweelinck de volledige tekst en gaf hij ieder couplet een andere behandeling. Dat is ook het geval met de *Psalm 1* en *Psalm 100* die vandaag als deel voor het geheel staan. *Psalm 1* is een vierstemmige zetting van alle vier de coupletten. Opvallend is dat de oorspronkelijke psalmmelodie als een cantus firmus in lange notenwaarden in alle stemmen voorkomt. Eerst in de sopraan en vervolgens in de alt, tenor en bas. Ook *Psalm 100* is een compositorisch hoogstandje. Het eerste en vierde couplet zijn vijfstemmig en het tweede en derde couplet vormen een deels twee- en deels driestemmig middendeel.

Bruckner

Waar Sweelinck ondanks zijn katholieke geloof vooral de protestants-christelijke kerk bediende, groeide Anton Bruckner in de tweede helft van de negentiende eeuw uit tot de componist die een belangrijke bijdrage leverde aan de muziek voor de katholieke eredienst. Zoals Bruckner twijfelde en zich door derden liet beïnvloeden als het ging om zijn symfonisch oeuvre, zo zeker en zelfs gedurfd was hij in zijn religieuze koorwerken. Dat blijkt al in het ogenschijnlijk ongecompliceerde *Afferentur Regi* dat Bruckner op 37-jarige leeftijd schreef. Vooral de slotcadens is een staaltje van originaliteit



en durf. Toch is het in het licht van Bruckners ontwikkeling een jeugdwerk. Hij had net zijn formele studie afgerond en was benoemd tot dirigent van de Linzer Liedertafel Frohsinn. Het offertorium *Inveni David* uit 1868 is al weer een stuk volwassener. Hij schreef het werk kort na de sombere *Mis in fklein* en ook *Inveni David*, in dezelfde toonsoort, blinkt uit in somberheid. De donkere toon wordt nog versterkt door de vier trombones, die het koor steunen en kleur geven. Dat de trombones net als in *Afferentur Regi* een rol spelen is niet zo gek. Deze instrumenten hebben in de kerk van

oudsher als een extra ‘menselijke’ stem gefungeerd. Vandaar dat Bruckner al in 1847 twee *Equales* voor drie trombones schreef voor de begrafenisdienst van zijn peetmoeder Rosalie Mayrhofen.

Aan waardering voor zijn religieus werk heeft het Bruckner nooit ontbroken; bij vele belangrijke gelegenheden schreef de componist een nieuw werk. Zo is het graduale *Locus iste* voor vierstemmig koor a capella geschreven voor de inzegening van de votiefkapel van de nieuwe kathedraal van Linz in 1869. De kracht van het ongecompliceerde werk in ABA-vorm zit vooral vlak voor het slot. Na een grotendeels syllabische zetting schrijft Bruckner op het woord ‘Deo’ een kort melisme dat ook nog eens veel chromatischer gekleurd is dan de rest. Ook *Ecce sacerdos* uit 1885, geschreven voor de duizendste verjaardag van de stichting van het bisdom Linz, zit vol verrassende en dramatische momenten. Hier krijgt het koor weer steun van trombones en een orgel, vooral om de dramatiek van het werk kracht bij te zetten.

Schubert - Tov lehodot

Hoewel Franz Schubert niet zoals Bruckner te boek staat als een religieus componist, schreef hij diverse missen, cantates en andere gewijde werken. Ook is hij de enige ‘grote’ westerse componist uit de achttiende en negentiende eeuw die een religieus werk schreef op een Hebreeuwse tekst: *Tov lehodot*, gebaseerd op Psalm

92 vers 2-9. Het werk heeft alles te maken met de zeer actieve cantor van de in 1826 geopende Seitenstettengasse Synagoge in Wenen, Salomon Sulzer (1804-1890). Sulzer was zowel getraind in de joodse als in de westerse traditie en meende dat het succes van zijn synagoge mede afhing van de herkenbaarheid van de muziek. Daarom maakte hij zich sterk om de joodse en de westerse muziek van die dagen bijeen te brengen. Hij schreef zelf diverse werken en hij vroeg verschillende componisten een bijdrage te leveren. Van de 'grote componisten' reageerde alleen Schubert. In juli 1828, kort voor zijn dood, schreef hij *Tov lehodot* voor koor en solisten. Hij gebruikte de Hebreeuwse tekst, maar week verder eigenlijk niet af van zijn normale schrijfwijze. In het begin en aan het slot laat Schubert het koor en de vier solisten afwisselen als in een antifoon en in het middendeel laat hij zijn harmonische inventiviteit stralen. Toch verdween het werk na enkele uitvoeringen in de synagoge op de plank om pas in de eerste jaren van de twintigste eeuw weer boven water te komen.

Rautavaara - Missa a cappella

Einojuhani Rautavaara is niet zo snel in een hokje te plaatsen. De in 1928 geboren Finse componist begon ooit in de voetsporen van serialisten als Pierre Boulez en Karlheinz Stockhausen, maar ontwikkelde vervolgens een eigen taal waarin traditie, mystiek, beleving van de natuur en oosterse



Franz Schubert

en westerse religies centraal staan. Terwijl religieuze thema's vooral in zijn vroegere werk zoals *Vigilia* uit 1970-72, *Credo* uit 1972 en *Magnificat* uit 1979 een grote rol spelen, is hij allesbehalve een uitgesproken religieus componist. Toch is het voor Rautavaara vanzelfsprekend dat hij een complete katholieke mis heeft geschreven. "Ik ben geboren en ik leef nog steeds in een land op de grens van Oost en West", zegt hij daarover. "Dit betekent dat ik zowel met de orthodoxe als met de katholieke en lutheraanse religies te maken heb. Aangezien ik met *Vigilia* al een orthodoxe wake heb geschreven, was het voor mij logisch om ook eens een volledige Latijnse Mis te componeren." Dat vond de componist al in

1972. “Ik had in 1972 de intentie een mis te schrijven en ik begon met het Credo. Dat is met zijn lange tekst misschien wel het lastigste deel om op muziek te zetten. Monotonie ligt op de loer. Ritmische variatie is het devies en dat gebruikte ik destijds ook. Alleen bleef het daar bij.”

Inderdaad was het *Credo* met zijn swingend ritmische en Orff-achtige begin lange tijd het enige misdeel van Rautavaara. Een opdracht van de Pater Arthur Brigde van de Paramatte Diocese uit Australië bracht uitkomst. Toen ook het Groot Omroepkoor en de NTR, het Cheltenham Festival en het Zweeds Radiokoor bij de Fin aanklopten besloot Rautavaara de ooit gedroomde mis eindelijk te voltooien. De zes traditionele misdelen, Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus, Benedictus en Agnus Dei, bieden nu een rijke variëteit aan texturen. Zo zijn de etherische clusters in het Kyrie en het Benedictus waarboven de sopranen solo zingen heel wat anders dan de syllabische drive van het Credo en de bijna klassieke melismen die midden in het Sanctus opduiken. Diversiteit is het sleutelwoord in de ook afzonderlijk van elkaar uit te voeren delen. Toch weet Rautavaara met gevarieerd terugkerende ritmische en melodische motieven, zoals de eerste maten van de solo van de sopranen uit het Kyrie, een mooie overkoepelende eenheid te scheppen.

Paul Janssen



Einojuhani Rautavaara

Einojuhani Rautavaara is niet zo snel in een hokje te plaatsen. De in 1928 geboren Finse componist begon ooit in de voetsporen van serialisten als Pierre Boulez en Karlheinz Stockhausen, maar ontwikkelde vervolgens een eigen taal waarin traditie, mystiek, beleving van de natuur en oosterse en westerse religies centraal staan.

Sweelinck - Pseaumes de David nr.1 Qui au conseil des malins

Qui au conseil des malins n'a esté,
Qui n'est au trac des pecheurs arresté,
Qui des moqueurs au banc place n'a
prise:
Mais nuict et jour la loy contemple
et prise
De L'Eternel, et en est desireux,
Certainement cestuy-là est heureux.

Et semblera un arbre grand et beau,
Planté au long d'un clair courant
ruisseau,
Et qui son fruit en sa saison apporte,
Duquel aussi la feuille ne chet morte:
Si qu'un tel homme, et tout ce qu'il fera,
Tousiours heureux et prospere sera.

Mais les pervers n'auront telles vertus:
Ainçois seront semblables aux festus,
Et à la poudre au gré du vent chassée:
Parquoy sera leur cause renversee

En jugement, et tous ces reprovés
Au rang des bons ne seront point
trouvés.

Car l'Eternel les justes cognoist bien,
Et est soigneux et d'eux et de leur bien:
Pourtant auront felicité qui dure:
Et pourautant qu'il n'a ny soing ny cure
Des malvivans, le chemin qu'ils
tiendront,
Eux et leur faicts en ruine viendront.

Gelukkig de mens
die niet meegaat met wie kwaad doen,
die de weg van zondaars niet
betreedt,
bij spotters niet aan tafel zit,

maar vreugde vindt in de wet van
de Heer
en zich verdiept in zijn wet, dag en
nacht.

Hij zal zijn als een boom,
geplant aan stromend water.

Op tijd draagt hij vrucht,
zijn bladeren verdorren niet.

Alles wat hij doet komt tot bloei.

Zo niet de wettelozen!
Zij zijn als kaf
dat verwaait in de wind.
Wettelozen houden niet stand waar
recht heerst,
zondaars niet in de kring van de
rechtvaardigen.

De Heer beschermt de weg van de
rechtvaardigen,
de weg van de wettelozen loopt
dood.

Vous tous qui la terre habitez
Chantez à votre Dieu, chantez!
Venez à lui pour le servir,
Et de tout cœur vous réjouir.

Sachez qu'il est le Dieu très-haut,
Et nous, son peuple et son troupeau.
Il nous créa pour être à lui:
Sa main nous garde et nous conduit.

Venez à lui, chantez son nom.
Célébrez-le dans sa maison,
Car sa bonté ne finit point
Et d'âge en âge il nous maintient

Juich de Heer, heel de aarde,
dien de Heer vreugde,
kom tot hem met jubelzang.

Erken het: de Heer God, hij heeft ons
gemaakt, hem behoren wij toe,
zijn volk zijn wij, de kudde die hij
weidt.

Kom zijn poorten binnen met een
loflied, hef in zijn voorhoven een
lofzang aan, breng hem hulde,
prijs zijn naam: de Heer goed, zijn
liefde duurt eeuwig, zijn trouw van
geslacht op geslacht.

Bruckner - Afferentur regi

Afferentur regi virgines post eam:
proximae ejus afferentur tibi

in laetitia et exultatione:
adducentur in templum regi
Domino.

PSALM 45, 15-16

Een stoet brengt haar naar de koning,
in haar gevolg de meisjes, haar
vriendinnen.

Zij worden naar hem toe gebracht;
begeleid door gejuich en
vreugdezang
gaan zij het paleis van de koning
binnen.

Bruckner - Inveni David

Inveni David servum meum,
oleo sancto meo unxi eum.
Manus enim mea auxiliabitur ei
et brachium meum confortabit eum.
Alleluja.

PSALM 88, 21-22

In David vond ik een dienaar,
ik zalfde hem met heilige olie.
Mijn hand geeft hem steun,
mijn arm maakt hem sterk.
Alleluja.

10 Bruckner - Locus iste

Locus iste a Deo factus est,
inaestimabile
sacramentum irreprehensibilis est.

Deze vreeswekkende plaats is
door God gemaakt, een sacrament
van onschatbare waarde die
onaantastbaar is.

Bruckner - Ecce sacerdos

Ecce sacerdos magnus,
qui in diebus suis placuit Deo.
Ideo jurejando fecit illum Dominus
crescere in plebem suam.
Benedictionem omnium gentium
dedit illi,
et testamentum suum confirmavit
super caput ejus.

Gloria Patri, et Filio, et Spiritui
Sancto:
Sicut erat in principio, et nunc, et
semper,
et in sæcula sæculorum. Amen.

Zie, een hogepriester,
die in zijn aardse dagen God beviel.
Daarom sloot God een verbond
met hem, opdat hij in aanzien zou
groeien bij het volk.
Ten zege voor allen gaf God hem aan
hen,
en de volheid der genade legt hij op
zijn hoofd.
Eer aan God de Vader, de Zoon en
Heilige Geest:
Zoals het was in het begin, en nu en
altijd, tot in eeuwen der eeuwen.
Amen.

Schubert - Tov lehodot

Tov l'hodot ladonai,
ulzameir l'shimcha elyon.
L'hagid baboker chasdecha,
v'emunat'cha baleilot.

alei asor va'alei navel,
alei higayon b'chinor.
Ki simachtani Adonai
b'fo'olecha, b'ma'asei
yadecha aranein.

Ma gad'lu ma'asecha Adonai,
m'od am'ku machsh'votecha.
Ish ba'ar lo yeida,
uchsil lo yavin et zot.

Het is goed de Heer te loven,
uw naam te bezingen, Allerhoogste,
in de morgen te getuigen van uw
liefde en in de nacht van uw trouw,

bij de klank van de tiensnarige harp
en bij het ruisend spel op de lier.
U verheugt mij, Heer, met uw daden,
ik juich om wat uw hand verricht.

Hoe groot zijn uw daden, Heer,
hoe peilloos diep uw gedachten.
Het dringt tot de dommen niet door
en dwazen kunnen het niet vatten:

Bifroach r'sha'im k'mo eisev
vayatsitsu kol poalei aven
l'hischam'dam adei ad.
V'ata marom l'olam Adonai.

PSALM 92, 2-9

dat de wettelozen als onkruid gedijen
en de onrechtvaardigen bloeien
alleen om te worden verdelgd, voor
altijd.

U, Heer, bent eeuwig verheven

11

Rautavaara - Missa a cappella

Kyrie

Kyrie eleison
Christe eleison
Kyrie eleison.

Heer, ontferm u over ons
Christus, ontferm u over ons
Heer, ontferm u over ons.

Gloria

Gloria in excelsis Deo
et in terra pax hominibus bonae
voluntatis.

Laudamus Te. Benedicimus Te.

Adoramus Te. Glorificamus Te.
Gratias agimus Tibi propter magnam
gloriam tuam.
Domine Deus Rex caelestis, Deus
Pater omnipotens.
Domine Fili unigenite, Iesu Christe.
Domine Deus Agnus Dei, Filius Patris.

Ere zij God in de hoge
en vrede op aarde voor mensen van
goede wil.
Wij loven U, wij prijzen en aanbidden
U,

wij verheerlijken U en zeggen U
dank voor uw grote heerlijkheid.
Heer, God, hemelse Koning, God
almachtige Vader,
Heer, eniggeboren Zoon, Jezus
Christus.

Heer God, Lam Gods, Zoon van de
Vader.

Qui tollis peccata mundi, miserere
nobis.

Qui tollis peccata mundi, suscipe
deprecationem nostram.

Qui sedes ad dexteram Patris,
miserere nobis.

Quoniam Tu solus Sanctus. Tu solus
Dominus.

Tu solus altissimus, Iesu Christe.

Gij die wegneemt de zonden der
wereld, ontferm U over ons.
Gij die wegneemt de zonden der
wereld, aanvaard ons gebed.
Gij die zit aan de rechterhand van de
Vader, ontferm U over ons.

Want Gij alleen zijt de Heilige, Gij
alleen de Heer,

Gij alleen de Allerhoogste: Jezus
Christus.

Cum Sancto Spiritu in gloria Dei Patris.

Met de Heilige Geest in de
heerlijkheid van God de Vader,
Amen.

Amen

12 Credo

Credo in unum Deum,
Patrem omnipotentem, factorem
caeli et terrae, visibilium omnium et
invisibilium.

Et in unum Dominum Iesum
Christum, Filium Dei unigenitum,
et ex Patre natum ante omnia
saecula.

Deum de Deo, Lumen de Lumine,
Deum verum de Deo vero,
genitum non factum,
consubstantiali Patri; per quem
omnia facta sunt.

Qui propter nos homines et propter
nostram salutem descendit de caelis.
Et incarnatus est de Spiritu Sancto ex
Maria Virgine, et homo factus est.

Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio
Pilato, passus et sepultus est,

et resurrexit tertia die, secundum
Scripturas,
et ascendit in caelum, sedet ad
dexteram Patris.

Et iterum venturus est cum gloria,
iudicare vivos et mortuos, cuius regni
non erit finis.

Et in Spiritum Sanctum, Dominum
et vivificantem, qui ex Patre Filioque
procedit.

Qui cum Patre et Filio simul adoratur
et conglorificatur: qui locutus est per
prophetas.

Ik geloof in één God, de almachtige
Vader,
Schepper van hemel en aarde,
van al wat zichtbaar en onzichtbaar
is.

En in één Heer, Jezus Christus,
eniggeboren Zoon van God,
voor alle tijden geboren uit de Vader.
God uit God, Licht uit Licht,
ware God uit de ware God.
Geboren, niet geschapen,
één in wezen met de Vader,
en door Wie alles geschapen is.

Hij is voor ons, mensen, en
omwille van ons heil uit de hemel
neergedaald.

Hij heeft het vlees aangenomen
door de heilige Geest uit de Maagd
Maria, en is mens geworden.

Hij werd voor ons gekruisigd,
Hij heeft geleden onder Pontius
Pilatus
en is begraven.

Hij is verrezen op de derde dag,
volgens de Schriften.

Hij is opgevaren ten hemel:
zit aan de rechterhand van de Vader.

Hij zal wederkomen in heerlijkheid
om te oordelen levenden en doden.

En aan zijn rijk komt geen einde.

Ik geloof in de heilige Geest,
die Heer is en het leven geeft;
die voortkomt uit de Vader en de
Zoon;

die met de Vader en de Zoon
te samen wordt aanbeden en
verheerlijkt;

die gesproken heeft door de
profeten.

Et unam, sanctam, catholicam et apostolicam Ecclesiam.

Confiteor unum baptisma in remissionem peccatorum.

Et exspecto resurrectionem mortuorum,

et vitam venturi saeculi.

Amen.

Sanctus

Sanctus, Sanctus, Sanctus,
Dominus Deus Sabaoth;

Pleni sunt coeli et terra gloria tua.

Hosanna in excelsis.

Benedictus

Benedictus, qui venit in nomine Domini.

Hosanna in excelsis.

Agnus Dei

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, miserere nobis.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, miserere nobis.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, dona nobis pacem.

Ik geloof in de éne, heilige, katholieke en apostolische Kerk.

Ik belijd één doopsel tot vergeving van de zonden.

Ik verwacht de opstanding van de doden en het leven van het komend rijk.

Amen.

Heilig, heilig, heilig,
De Heer, de God der hemelse machten!

Vol zijn hemel en aarde van uw heerlijkheid.

Hosanna in den hoge.

Gezegend hij die komt in de naam des Heren.

Hosanna in den hoge.

Lam Gods, dat wegneemt de zonden der wereld, ontferm U over ons.

Lam Gods, dat wegneemt de zonden der wereld, ontferm U over ons.

Lam Gods, dat wegneemt de zonden der wereld, geef ons de Vrede.

Michael Gläser, dirigent

Michael Gläser, geboren in Chemnitz, was lid van het koor van de Thomasschule in Leipzig van 1967 tot 1978. Zijn muzikale loopbaan stond al vroeg in het teken van zang en koor-directie. Hij studeerde vervolgens zang en directie in Leipzig en Berlijn. Hij was actief als koorleider, onder meer bij het koor van de Leipziger Hochschule, het Gewandhauschor in Leipzig, de Berliner Singakademie en het Rundfunkchor Leipzig. In 1986 werd Michael Gläser directie-assistent bij het Rundfunkchor Berlin. Vervolgens was hij van 1990 tot 2005 artistiek leider van het koor van de Beierse Omroep. Zijn belangrijkste taak was om het koor voor te bereiden op gezamenlijke optredens met beide orkesten van de Beierse omroep. Daarnaast presenteert hij het koor sinds 1998 in een eigen abonnementsserie in het Prinzregententheater. Michael Gläser oogstte succes met uitvoeringen van werken van onder anderen Bach, Reger en Rachmaninov. Sinds 1994 is hij professor koordirectie van de Musikhochschule in München. Ook leidt hij hier de afdeling Evangelische Kirchenmusik. Daarnaast is hij geregeld te gast bij gerenommeerde koren in



Michael Gläser

Duitsland en andere Europese landen. Sinds 2005 treedt Michael Gläser regelmatig op als gastdirigent bij het Groot Omroepkoor. In maart 2008 maakte hij zijn debuut bij het Choeur de Radio France, waar hij Mendelssohns *Elias* instudeerde voor de uitvoeringen met Kurt Masur. In oktober 2009 studeerde Michael Gläser het Groot Omroepkoor in voor concerten in Arnhem, Utrecht en Nijmegen met op het programma onder meer

Bruckners 'Grote' Mis. Met ingang van het seizoen 2010-2011 is Michael Gläser vaste gastdirigent van het Groot Omroepkoor.

Harry van der Kamp, dirigent

Harry van der Kamp studeerde zang bij Alfred Deller, Pierre Bernac, Max van Egmond en Herman Woltman, o.a. aan het Sweelinck Conservatorium te Amsterdam. Hij behoorde tot de founding singers (in 1970) van Cappella Amsterdam o.l.v. Jan Boeke. Vervolgens was hij twintig jaar in dienst van het Nederlands Kamerkoor (1974-1994) en als artistiek adviseur van dit gezelschap (1980-87) introduceerde hij er veel nieuw repertoire en nieuwe dirigenten, onder wie Eric Ericson, Uwe Gronostay en Tõnu Kaljuste. Harry van der Kamp geniet wereldwijde bekendheid als bas-bariton in de barokwereld. Van New York tot Peking trad hij in zijn langjarige carrière op met onder meer Nicolaus Harnoncourt, John Elliott Gardiner, Gustav Leonhardt, Franz Brüggen, Ton Koopman, William Christie, Sigiswald Kuyken, Jos van Immerseel, Philippe Herreweghe en Hermann Max. Hij trad op met het Hilliard Ensemble, het Huelgas Ensemble, Capella Ducale, Les Arts Florissants en is geregeld te gast bij Collegium Vocale Gent en het Bremer ensemble 'Weserrenaissance'. Als operazanger trad hij op in werken van Peri, Monteverdi, Vivier en Knaifel, in Requiem van Pierre de la Rue tot Giuseppe Verdi, en in Lamentaties

van Tallis tot Stravinsky. Met zijn eigen Gesualdo Consort Amsterdam, dat hij oprichtte in 1984, trad hij op in Europa en Amerika met werken van de zestiende tot de twintigste eeuw. Met dit ensemble richtte hij Het Sweelinck Monument op, het documenteren en opnemen van het complete vocale werk van Jan Pieterszoon Sweelinck. Het leverde Harry van der Kamp een ridderorde van de Nederlandse Leeuw op en de VSCD Klassieke Muziekprijs 2010. Harry van der Kamp bekleedt een professoraat aan de Hochschule für Künste te Bremen. Hij was gast-professor aan de Sibelius Academie in Helsinki en geeft regelmatig masterclasses (o.a. Koninklijk Conservatorium te Den Haag en de Sommerakademie in Neuburg an der Donau).



Harry van der Kamp

Groot Omroepkoor

Het Groot Omroepkoor is met 74 vocalisten het grootste professionele koor van Nederland. Vanaf de oprichting in 1946 manifesteert het koor zich in een breed repertoire, uiteenlopend van barok tot en met eigentijdse muziek. Het koor werkt in wisselende bezettingen, afhankelijk van het uit te voeren werk en de wens van de dirigent, en is doorgaans te horen in de NTR ZaterdagMatinee, de Vrijdag van Vredenburg, Het Zondagochtend Concert en concerten van de NTR in het Muziekgebouw aan 't IJ. De Braziliaan Celso Antunes is chef-dirigent van het Groot Omroepkoor sinds het seizoen 2008-2009. Vaste gastdirigent is Michael Gläser.

Samen met de omroeporkesten worden in seizoen 2011-2012 in Vredenburg Leidsche Rijn enkele grote vocaal-instrumentale werken uitgevoerd, waaronder Händels oratorium *Solomon* en Debussy's complete oratorium *Le martyre de Saint Sébastien*, de *Mis in C* van Beethoven en de *Mis* van Stravinsky, uitgevoerd met de Radio Kamer Filharmonie en Philippe Herreweghe, Fauré's *Caligula* met Masaaki Suzuki en Mahlers cantate *Das klagende Lied*, met het Radio Filharmonisch Orkest onder leiding van Markus Stenz. A capella is het koor traditiegetrouw te beluisteren met een rijk gevarieerd programma in de Utrechtse Jacobikerk in het kader van De Vrijdag van Vredenburg.



Groot Omroepkoor met chef-dirigent Celso Antunes

Dit seizoen staat onder meer een nieuwe mis van Rautavaara op het programma.

Het Groot Omroepkoor is in de operaserie van de NTR ZaterdagMatinee in vijf voorstellingen present met repertoire dat varieert van Webers vroegromantische opera *Der Freischütz* tot Willem Jeths' *Hôtel de Pékin*. De opera *L'Upupa und der Triumph der Sohnesliebe* van Hans Werner Henze beleeft in deze serie zijn Nederlandse première. In andere series van de ZaterdagMatinee levert het koor zijn aandeel aan onder meer Janáček's *Glagolitische mis* onder leiding van Jaap van Zweden, Diepenbrocks *Missa in Die Festo* met chef-dirigent Celso Antunes en de Nederlandse première van Rihms *Quo me rapis* onder leiding van Thomas Eitler. Het GOK is dit seizoen te gast bij het Koninklijk Concertgebouworkest onder leiding van achtereenvolgens

Mariss Jansons, Iván Fischer en Nikolaus Harnoncourt. Met het Chamber Orchestra of Europe onder leiding van Bernard Haitink wordt Beethovens *Negende symfonie* uitgevoerd in het Amsterdamse Concertgebouw en in de Salle Pleyel te Parijs.

Mede op initiatief van het Groot Omroepkoor is de Eric Ericson Masterclass voor jonge koordirigenten gestart. Sinds 2001 vindt deze Masterclass iedere twee jaar plaats.

Op diverse cd-registraties schittert het Groot Omroepkoor in een breed repertoire met opnamen van onder meer MacMillan, Keuris, Diepenbrock, Mahler, Rossini, Wagner, Elgar, Rihm en Poulenc.

→ www.grootomroepkoor.nl

→ volg het groot omroepkoor op twitter (@grootomroepkoor) en facebook

Groot Omroepkoor

CHEF-DIRIGENT

Celso Antunes

VASTE GASTDIRIGENT

Michael Gläser

SOPRANEN

Annelie Brinkhof
 Elma van den Dool
 Daphne Druijf
 Loes Groot Antink
 Margo van Laack
 Simone Manders
 Tanja Obalski
 Judith Petra
 Margo Post
 Maja Roodveldt
 Annette de Rozario
 Jolanda Sengers
 Liesbeth Vanderhallen
 Dorien Verheijden
 Esther de Vos
 Yuko Yagishita

ALTEN

Yvonne Benschop
 Noline Bovens
 Marjan van Eldik
 José Kamminga
 Anneke Leenman
 Els Liebregt
 Susanne Meessen
 Corrie Pronk
 Anjolet Rotteveel
 Janneke Schaareman
 Ingrid van de Ven
 Anneloes Volmer
 Lisinka de Vries
 Pierrette de Zwaan

TENOREN

Alan Belk
 Sebastian Brouwer
 Ross Buddie
 Eyjólfur Eyjólfsson
 Boguslaw Fiksinski
 Peter-Paul Houtmortels
 Marius Kwaks
 Aart Mateboer
 Ioan Micu
 Matthew Minter
 Matthew Smith
 Henk Vels
 John Vredeveldt
 Steven de Vries
 Deniz Yilmaz

BASSEN

Gert-Jan Alders
 Joep Bröcheler
 Peter Duyster
 Joep van Geffen
 Geert van Hecke
 Kees van Hees
 Daniël Hermán Mostert
 Palle Fuhr Jørgensen
 Itamar Lapid
 Mitchell Sandler
 Lars Terray
 Luuk Tuinder
 Hans de Vries
 Jan van Zelm

VASTE PIANIST

Ben Martin Weijand



Don Quichot en Sinterklaas

zondag 27 november 2011, 11.00 uur, Vredenburg Leidsche Rijn

Familieconcert voor kinderen vanaf 6 jaar

WERELDPREMIÈRES!



Radio Kamer Filharmonie
o.l.v. Gijs Leenaars
Kinderkoor van de Kathedrale
Koolschool o.l.v. Gerard Beemster

Renate Arends sopraan
Richard Prada tenor
Marc Pantus bas-bariton, concept en regie

Muziek van Manuel de Falla
(o.a. El Retablo del maeso Pedro)
Bart Visman en Adrián van der Spoel
Arrangementen: Bob Zimmerman



Don Quichot, de avontuurlijke Spaanse antiheld en klunzige idealist die werkelijkheid en fantasie voortdurend door elkaar haalt, woont een uitvoering van het poppentheater van maestro Peter bij. Maar hij begrijpt niet dat het poppen zijn, en denkt dat alles echt is! Als dat maar goed afloopt...

Het Poppentheater van Maestro Peter is een poppenopera in één akte, gebaseerd op een hoofdstuk uit Don Quichot van Miguel de Cervantes. De muziek is van Manuel de Falla en dus lekker Spaans: vurig, ritmisch en exotisch. Behalve voor zangers en acteurs is er een grote rol voor marionetten weggelegd.



Toegangsprijs € 12 (kind) | € 15 (inclusief drankje en garderobe)

Kaarten via www.vredenburg.nl of telefonisch

030 2314544

komende concerten in

DE VRIJDAG VAN VREDENBURG

SERIE JAREN 20 / MUZIKALE MEESTERWERKEN

vrijdag 2 december 2011, 20.15 uur inleiding Philip Ruitenberg 19.30 uur

Stravinsky kijkt om

Radio Kamer Filharmonie

Thierry Fischer dirigent

Loriana Castellano

mezzosopraan

Juan Francisco Gatell

tenor

Simone Alberghini bas

Haydn

Symfonie nr. 1

Stravinsky

Pulcinella (compleet)

Haydn

Symfonie nr. 104

'Londense'



Thierry Fischer

CHRIS STOCK

SERIE TROS KLASSIEK

vrijdag 9 december 2011, 20.15 uur inleiding Gerard van der Leeuw

Herreweghe in de hoog-romantiek



Philippe Herreweghe

Radio Kamer Filharmonie

Philippe Herreweghe

dirigent

Alina Ibragimova viool

Mendelssohn

Meeresstille und

glückliche Fahrt

Mendelssohn

Vioolconcert in e *

Schumann

Derde symfonie

'Rheinische' *

* OOK IN HET ZONDAGOGHTEND CONCERT IN HET CONCERT-
GEBOUW TE AMSTERDAM, ZONDAG 11 DECEMBER 2011, 11.00 UUR



Avro

SERIE MUZIKALE MEESTERWERKEN

vrijdag 16 december 2011, 20.15 uur inleiding Kees Wisse 19.30 uur om 19.00 uur: voorprogramma Jong Talent met het Tamino Strijkkwartet

Nikolaj Znaider speelt Bartók

Radio Filharmonisch Orkest

Diepenbrock
Ouverture De vogels *
Bartók

Edward Gardner dirigent
Nikolaj Znaider viool

Tweede vioolconcert
Rachmaninov
Symfonische dansen *



Nikolaj Znaider

* OOK IN HET ZONDAGOCHTEND CONCERT IN HET CONCERT-
GEBOUW TE AMSTERDAM, ZONDAG 18 DECEMBER 2011, 11.00 UUR

SERIE TROS VOCAAL, AVRO KLASSIEK, STEDEN

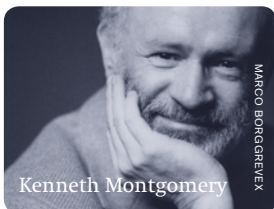
vrijdag 23 december 2011 NB Kerstbuffet om 17.45 uur, concert 19.30 uur (!)

Händels meesterlijke oratorium Solomon

Radio Kamer Filharmonie
Groot Omroepkoor
Kenneth Montgomery
dirigent

Paula Murríhy mezzo-
sopraan
Dominique Labelle
sopraan
Sherezade Panthaki
sopraan
Thomas Cooley tenor
Christian Immler bas

Händel
Solomon



Kenneth Montgomery

MARCO BORGHEVEX



Dominique Labelle

LINO ALVAREZ

B

zaterdag 26 november 2011
14.15 uur
Concertgebouw Amsterdam

Het woelig verlangen: Van Brahms tot Rihm

Radio Filharmonisch Orkest
Lothar Zagrosek dirigent
Tasmin Little viool

Berg
Drie delen uit de Lyrische Suite (versie voor strijkorkest)
Rihm
Dritte Musik für Violine und Orchester
EERSTE UITVOERING IN NEDERLAND
Brahms
Eerste symfonie

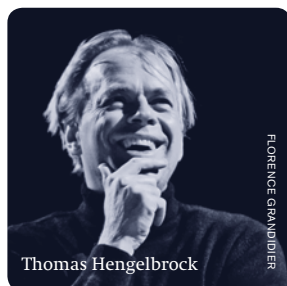


M A US

zaterdag 3 december 2011
14.15 uur
Concertgebouw Amsterdam

De expressiviteit van Zelenka

Balthasar Neumann Chor & Orchester
Thomas Hengelbrock dirigent



Zelenka
Missa Dei filii
Bach
Magnificat BWV 243a

O

zaterdag 10 december 2011

13.00 uur

Concertgebouw Amsterdam

Femmes fatales

Radio Filharmonisch Orkest
Edo de Waart dirigent
Hellen Kwon sopraan
Roman Sadnik tenor
Susan Maclean mezzosopraan
Susan Bullock sopraan
Michael Volle bariton
Stephan Rügamer tenor
Katharine Goeldner mezzosopraan
Marcel Beekman tenor
Christian Drescher tenor
Pascal Pittie tenor
Erin Caves tenor
Martin Busen bas
Andrew Greenan bariton
Julian Tovey bariton
Alexander Egorov bas
Dennis Wilgenhof bas
Henk van Heijnsbergen bas

Rihm

Das Gehege EERSTE UITVOERING IN
NEDERLAND

Strauss

Salome

C

zaterdag 17 december 2011

14.15 uur

Concertgebouw Amsterdam

Nachtelijke klanken Rihm en de romantiek

Radio Kamer Filharmonie
Groot Omroepkoor
Michael Schönwandt dirigent
Michael Gläser koordirigent
Mojca Erdmann sopraan
Gerhild Romberger mezzosopraan
Colin Balzer tenor



Wilhelm
Schwing-
hammer
bas
Carolin
Widmann
viol
Andreas
Schablas
klarinet

Mozart

Ave verum corpus KV 618

Rihm

Fremdes Licht(EERSTE UITVOERING IN
NEDERLAND

Schubert

Mis in As D 678

Het Radio 4 Concerthuis Groot Omroepkoor a capella

Met het nieuwe Radio 4 Concerthuis van radio4.nl verandert uw huiskamer in een concertzaal wanneer u dat wilt.

Natuurlijk zijn de eigen Radio 4 concertseries - de TROS/AVRO Vrijdag van Vredenburg en de NTR Zaterdag-Matinee - volop aanwezig in het Radio 4 Concerthuis. De recente hoogtepunten maar ook de prachtige historische opnames uit het rijke omroeparchief.

En ook alle concerten van het nieuwe Vrijdag van Vredenburg-seizoen kunt u terugluisteren in het Radio 4 Concerthuis. U kunt op elk gewenst moment kiezen uit het wisselende en altijd actuele aanbod van ruim 100 concerten en zelf uw concertprogramma samenstellen. Of laat u

verleiden door de bijzondere highlights die geprogrammeerd voor u klaarstaan, voorzien van extra informatie en aantrekkelijk gepresenteerd. Het Radio 4 Concerthuis selecteert een aantal van de jaarlijkse a capella projecten van het Groot Omroepkoor. Bezoek de Vocale muziekzaal voor de hoogtepunten koor a capella.

In het Radio 4 Concerthuis bepaalt u wat u wilt horen, in het door u gewenste genre, wanneer u maar wilt. radio4.nl/concerthuis



colofon

PROGRAMMERING

Astrid in 't Veld

PRODUCTIE

Manon Tuynman en
Hanna Schreuders

PUBLICITEIT & PRODUCTIE-ASSISTENTIE

Gemma Jansen

ADMINISTRATIE & FINANCIËN

Anneke de Vries

PRESENTATIE RADIO 4

Mark Brouwers, Ab Nieuwdorp
en Maartje Stokkers

RANDPROGRAMMERING TROS EN

AVRO RADIO4

Thea Derks en Victor Striker

EINDREDACTIE RADIO

Roland Kieft en Petra Koks

CASTING DIRECTOR

Mauricio Fernández

ARTISTIEK LEIDER

Kees Vlaardingebroek

PROGRAMMATOELICHTING

Paul Janssen

REDACTIE PROGRAMMABOEK

Clemens Romijn

EINDREDACTIE

Onno Schoonderwoerd

VORMGEVING

Dorine Verharen

DRUK

Van der Weij BV Hilversum